

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th March, 2025

ISLOMIY MOLIYA XIZMATLARINI FINTECH SOHALARDA XORIJ TAJIRIBASI ASOSIDA QO‘LLALINISHI

Pulatova Moxira Baxtiyorovna

PhD, dotsent, BFA

Abdivahob Sheraliyevich Qulmamatov

mustaqil izlanuvchi, BFA

abdivahob0311@gmail.com +998945227797

Anotatsiya:

So‘nggi yillarda islomiy moliya va fintech (moliyaviy texnologiyalar) sohalari jadal rivojlanib, xalqaro moliya bozorida muhim o‘rin egallamoqda. O‘zbekiston ham ushbu tendentsiyalarga qo‘shilib, islomiy moliya xizmatlarini joriy etish va ularni fintech sohalari bilan integratsiya qilishga qiziqish bildirmoqda. Mazkur tezisda xorijiy tajribaga asoslanib, islomiy moliya xizmatlarining fintech sohalarida qo‘llanilishi o‘rganiladi hamda O‘zbekiston uchun tegishli takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so‘zlar: islomiy moliya, fintech, ribo, maysir, g‘arar, CAGR, GIFT Index, kapital, P2P, mikromoliyaviy tashkilotlar.

Abstract:

In recent years, the Islamic finance and fintech (financial technologies) sectors have been rapidly developing and are taking an important place in the international financial market. Uzbekistan has also joined these trends and is interested in introducing Islamic financial services and integrating them with the fintech sector. This thesis, based on foreign experience, studies the use of Islamic financial services in the fintech sector and develops relevant proposals for Uzbekistan.

Keywords: Islamic finance, fintech, riba, maysir, gharar, CAGR, GIFT Index, capital, P2P, microfinance organizations.

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

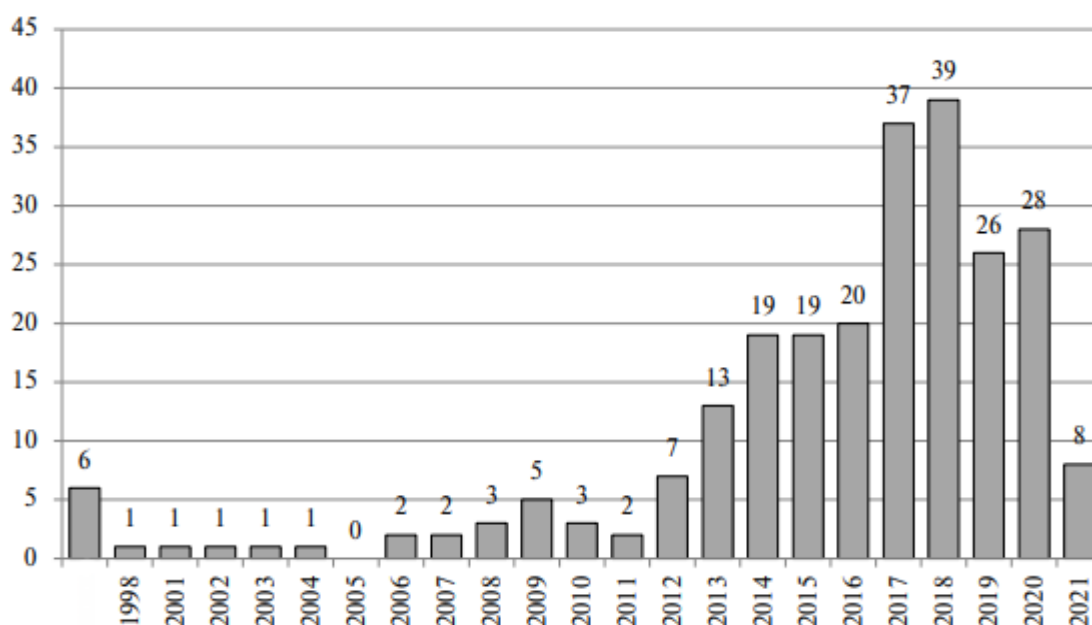
30th March, 2025

Islomiy moliya tizimi shariat qonunlariga asoslanib, ribo (foiz), maysir (tasodifiylik) va g'arar (noaniqlik) kabi elementlardan qochadi. Ushbu tizimda moliyaviy operatsiyalar adolat, shaffoflik va ijtimoiy mas'uliyatga asoslanadi. Mamlakatimizda islomiy moliya xizmatlarini joriy etish zarurati va uning iqtisodiy ahamiyati haqida bir qator tadqiqotlar mavjud.

Fintech so'zi moliya va texnologiya so'zlarining birlashmasi bo'lib, moliya xizmatlarini raqamlashtirish va innovatsion texnologiyalarni qo'llashni anglatadi. Ushbu soha to'lov tizimlari, kriptovalyutalar, blokcheyn texnologiyalari va boshqa ko'plab yo'nalishlarni o'z ichiga oladi. Fintechning rivojlanishi global moliya bozorida yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Islomiy Fintech tranzaksiyalari hajmining global bozor hajmi 2022/23 yillarda 138 milliard AQSH dollarini tashkil etadi va 2027 yilga kelib 306 milliard AQSH dollariga yetishi kutilmoqda, shu vaqt ichida CAGR (Compound Annual Growth Rate, Yillik o'sish sur'ati) darajasi 12,3 foizni tashkil etadi.¹ Hisoblangan tranzaksiyalar hajmi bo'yicha eng yirik davlatlar Saudiya Arabistoni, Eron, Malayziya, Birlashgan Arab Amirliklari, Indoneziya va Kuvaytga to'g'ri keldi. Shu bilan birga, GIFT Index (Gujarat International Finance Tech, Gujarat xalqaro moliya texnologiyasi) 2023/24 Malayziya, Saudiya Arabistoni, Indoneziya, Birlashgan Arab Amirliklari va Buyuk Britaniyani dunyodagi eng yaxshi islomiy Fintech ekotizimlari beshligiga kiritdi. Indeks har bir mamlakat uchun iste'dod, tartibga solish, infratuzilma, islom fintech bozori va ekotizim va kapital kabi besh xil toifadagi jami 19 ta ko'rsatkich bo'yicha saralangan.

¹ Global Islamic Fintech Report 2023/2024 (Xalqaro Islomiy FinTech hisobotidan)

1-rasm. Yillar bo'yicha islom fintech kompaniyalarining yaratilish dinamikasi²

➤ Malaysiya tajribasi

Malaysiya islomiy moliya va fintechni muvaffaqiyatli integratsiya qilgan mamlakatlardan biridir. Ushbu mamlakatda islomiy fintech platformalari orqali to'lovlar, investitsiyalar va boshqa moliyaviy xizmatlar taqdim etiladi. Shuningdek, Malaysiyada islomiy moliya tamoyillariga asoslangan kriptovalyuta va blokcheyn loyihalari amalga oshirilmoqda.³

➤ Indoneziya tajribasi

Indoneziyada islomiy moliya va fintech sohalari o'rtasidagi integratsiya orqali mikromoliyaviy xizmatlar, P2P kreditlash va crowdfunding platformalari rivojlanmoqda. Bu esa kichik va o'rta biznesni moliyalashtirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

➤ Birlashgan Arab Amirliklari tajribasi

BAAda islomiy moliya va fintech integratsiyasi orqali raqamli to'lov tizimlari, mobil banking va elektron tijorat xizmatlari rivojlanmoqda. Shuningdek, BAAda

²https://www.imemo.ru/index.php?page_id=1248&file=https://www.imemo.ru/files/File/magazines/meimo/05_2022/07-NAGIMOVA.pdf

³ <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/775/773>

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th March, 2025

islomiy moliya tamoyillariga asoslangan investitsiya platformalari faoliyat ko'rsatmoqda.

O'zbekistonda islomiy moliya xizmatlarini joriy etish uchun huquqiy va institutsional asoslar yaratilgan. Markaziy bankning islomiy moliyaviy xizmatlar kengashiga a'zo bo'lishi bu boradagi ijobiy qadamdir.⁴ Mikromoliyaviy tashkilotlar va islomiy moliyalashtirish. Mikromoliyaviy tashkilotlar orqali islomiy moliyalashtirish xizmatlarini ko'rsatish imkoniyatlari mavjud. Bu kichik va o'rta biznesni moliyalashtirishda muhim rol o'ynaydi. Fintech platformalari orqali islomiy moliya xizmatlarini kengaytirish. Raqamli to'lov tizimlari, mobil banking va boshqa fintech platformalari orqali islomiy moliya xizmatlarini kengaytirish O'zbekistonda moliyaviy inklyuziya va iqtisodiy o'sishga hissa qo'shishi mumkin. Xorij tajribasi shuni ko'rsatadiki, islomiy moliya va fintech sohalarining integratsiyasi iqtisodiy o'sish, moliyaviy inklyuziya va innovatsion rivojlanishga olib keladi. O'zbekistonda ham ushbu yo'nalishda izchil ishlar olib borilmoqda. Kelgusida islomiy moliya xizmatlarini fintech platformalari orqali kengaytirish mamlakatimiz iqtisodiyoti uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. E.A.Baydaulet. "Islom moliya asoslari", "O'zbekiston" Toshkent 2019y.
2. R.I.Bekken. "Islom iqtisodiy modeli va zamon", "O'zbekiston" Toshkent 2019y.
3. Pulatova M., Qulmamatov A. "O'zbekistonda islom moliyasini rivojlantirish masalalari" Science and Education 3-1 (2022): 1079-1085. <https://www.openscience.uz/index.php/sciedu/article/view/2450/2303>
4. Mokhira Pulatova, Munira Sultonboeva. "The practice of attracting foreign investment to Uzbekistan and ways of its development. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. Year: 2020, Volume: 10, Issue: 4. First page:(515) Last page:(522)." Online ISSN: 2249-7137.
5. Pulatova M. B., Qulmamatov A. Sh., "Islom moliyasi va uning muomalada paydo bo'lish bosqichlari", II respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami. –T.: TDIU 2023

⁴ https://cbu.uz/uz/press_center/news/2056227/

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th March, 2025

-
6. Habib A., “Islamic Finance and Economic Development: Risk, Regulation and Corporate Governance”, 2015
 7. Hans V., “Islamic Finance: Principles and Practice”, Edward Elgar Publishing, 2021
 8. The Islamic Financial Services Industry Statistics